

Sygn. akt XII Ko 23/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 lipca 2021 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie w XII Wydziale Karnym w składzie:

Przewodnicząca: Sędzia Agnieszka Wysokińska-Walczak

Protokolant: sekr. sąd. Dominika Hara

w obecności prokuratora Wojciecha Pełszoka i Joanny Augustyniak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniach 09 i 30 lipca 2021 r.

sprawy z wniosku H. G.

przeciwko Skarbowi Państwa

o odszkodowanie i zadośćuczynienie za krzywdę doznaną z tytułu wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Lublinie z dnia 22 września 1950 r. w sprawie (...)

na podstawie art. 8 ust. 1 i 2, art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 1991 roku Nr 34, poz. 149 ze zm.)

orzeka

I. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz H. G. kwotę 180 000 (stu osiemdziesięciu tysięcy) złotych tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty;

II. w pozostałym zakresie wniosek oddala;

III. kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE		
Formularz UWO	Sygnatura akt	XII Ko 23/21
WNIOSKODAWCA		
H. G., córka W. i H. z d. (...), ur. (...) we W.		
ZWIĘZŁE PRZEDSTAWIENIE ZGŁOSZONEGO ŻĄDANIA		

1.	Odszkodowanie (kwota główna)	Odsetki
1.	33 600 złotych	-
2.	Zadośćuczynienie (kwota główna)	Odsetki
1.	660 000 złotych	-
3.	Inne	
1.	-	

Ustalenie faktów			
Fakty uznane za udowodnione			
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty
3.1.1.	Wyrokiem z dnia 22 września 1950 r. w sprawie o sygn. akt Sr 409/50 były Wojskowy Sąd Rejonowy w Lublinie uznał H. K. winną tego, że lutym 1949 r. na terenie Z. w celu popełnienia przestępstwa z art. 86 § 2 KWP weszła w porozumienie z innymi ustalonymi osobami, w wyniku którego utworzono nielegalny związek harcerski pod nazwą (...), którego komendantem został W. E., a jego zastępcą S. K. i w związku tym pozostawał do kwietnia 1949 r., tj. zbrodni z art. 88 KKWP w zw. z art. 86 § 2 (...),	Zeznania H. G.	k. 45-47

za który Sąd wymierzył karę roku więzienia z utratą praw publicznych i obywatelskich oraz praw honorowych na okres jednego roku oraz przepadek mienia na rzecz Skarbu Państwa. Postanowieniem byłego Najwyższego Sądu Wojskowego w W. z dnia 27 listopada 1950 r. w sprawie o sygn. akt 3482/50 utrzymano w mocy powyższy wyrok.

H. G. została zatrzymana przez funkcjonariuszy Urzędu (...) dnia 06 października 1949 r. i skierowana do siedziby UB przy ul. (...) w L.. Tam przez 3 doby, bez względu na porę dnia i nocy, była przesłuchiwana. Podczas przesłuchań grożono wnioskodawczyni, że jeżeli się nie przyzna, jej matka zostanie wyrzucona z pracy, a siostra ze studiów. Funkcjonariusze przetrzymywali kobietę w łazience, gdzie panowała bardzo niska temperatura, w związku z czym, z uwagi na nagłe zatrzymanie i brak odpowiedniego ubioru, wnioskodawczyni próbowała ogrzać się, okrywając się leżącymi w łazience gazetami. Po przesłuchaniach wnioskodawczyni została przewieziona do innej siedziby Urzędu (...) na ul. (...) w L., gdzie została ulokowana w celi aresztu, który mieścił się w piwnicy. W celi była drewniana podłoga i

kilka trzypiętrowych łóżek. Liczba kobiet osadzonych w celi wynosiła 6 lub 7. Miejsca było na tyle mało, że kobiety musiały spać po dwie w jednym łóżku, nie było możliwości spaceru.

Dzień lub dwa przed Wigilią Bożego Narodzenia H. G. została przewieziona do więzienia na zamku w L., gdzie panowały spartańskie warunki. Ilość osób w celach na zamku zmieniała się. Czasem były to dwie osoby, a innym razem nawet dziewięć. Wśród osadzonych zawsze obecna była osoba donosząca służbom, w związku z czym osadzone musiały bez przerwy zachowywać czujność. W celi panowały ciężkie warunki, nie było ubikacji, w rogu stało wiadro na odchody, nie było możliwości umycia rąk, podłoga był betonowa, było zimno i wilgotno. Z części męskiej więzienia o różnych porach dochodziły krzyki osób przesłuchiowanych. Osadzone były dwa razy dziennie prowadzone do łazienki. W czasie pobytu na zamku wnioskodawczyni była wielokrotnie przesłuchiwana, jednak nie stosowano wobec niej przemocy fizycznej, a jedynie ponawiano groźby o wyrzuceniu członków rodziny z pracy i z uczelni w razie braku współpracy. Do jedzenia podawano głównie kawę zbożową i

chleb, o czasie do czasu osadzonym przynoszono również mało treściwą zupeł. Wnioskodawczyni nie cierpiała z powodu głodu, ponieważ raz lub dwa razy w miesiącu otrzymywała paczki żywnościowe od rodziny. Raz w ciągu roku pozbawienia wolności wnioskodawczyni dostała pozwolenie na widzenie z siostrą, poza tym z rodziną nie miała żadnego kontaktu, nawet korespondencyjnego. H. G., jako młodej, prowadzącej ówczśnie aktywny tryb życia kobiecie, w czasie pobytu w warunkach izolacji więziennej szczególnie doskwierał brak zajęcia. Przez krótki okres czasu osadzone mogły korzystać z książek, jednak szybko pozbawiono je tego przywileju. Na spacer (raz dziennie) wnioskodawczyni dostała pozwolenie dopiero po wyroku, co oznacza, że przez niemal rok nie opuszczała celi z przeznaczeniem innym niż skorzystanie z łazienki lub przesłuchanie.

04 października 1950 r. H. G. została zwolniona z więzienia. Straciła rok w szkole, w wyniku czego musiała powtarzać klasę. Nawet po odzyskaniu wolności, co jakiś czas była wzywana do siedziby Urzędu (...) na przesłuchania. H. G. chciała odzyskać stracony

	<p>czas w związku z czym w ostatniej klasie przykładała się do nauki, działała społecznie, wobec czego liceum, do którego uczęszczała wystosowało do ministerstwa wniosek, aby uczynić ją „przodownicą pracy”, na podstawie czego wnioskodawczyni mogłaby dostać się na studia bez zdawania egzaminów. Partia jednak nie poparła takiego wniosku.</p> <p>Według twierdzeń wnioskodawczyni, w czasie studiów pojawiły się u niej bóle reumatyczne, które jej zdaniem były konsekwencją warunków panujących w więzieniach, w których przebywała.</p> <p>Postanowieniem z dnia 19 stycznia 2021 r. uznano za nieważny wyrok byłego Sądu Rejonowego w Lublinie z dnia 22 września 1950 r. w sprawie o sygn. akt Sr 409/50.</p>	
Wyrok w sprawie Sr 409/50	k. 6 akt dołączonych o sygn. IV Ko 968/20	
Postanowienie o unieważnieniu orzeczenia	k. 16 akt dołączonych o sygn. IV Ko 968/20	
Akta IPN na płycie: IPN Lu (...)	k. 11 akt dołączonych o sygn. IV Ko 968/20	

Fakty uznane za nieudowodnione			
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty
3.2.1.	-		

ocena DOWODÓW		
Dowody będące podstawą ustalenia faktów		
Lp. faktu z pkt 3.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu
3.1.1.	Zeznania H. G.	Zeznania wnioskodawczynie są spójne, logiczne i korespondują z pozostałym zebrany w sprawie materiałem dowodowym. Wnioskodawczynie przedstawiła historię i powody swojego zatrzymania oraz realia i warunki panujące w więzieniu. Sąd dał im wiarę w całości.
3.1.1.	Dokumenty historyczne z akt dołączonych o sygn. IV Ko 968/20, w tym Wyrok w sprawie Sr 409/50 oraz postanowienie w sprawie IV Ko 968/20 o unieważnieniu orzeczenia	Sąd nie ma wątpliwości co do autentyczności dokumentów. Potwierdzają one twierdzenia zawarte we wniosku, m.in. fakt skazania H. G. za działalność niepodległościową, czas przebywania przez nią w warunkach izolacji więziennej, fakt przeprowadzania z udziałem wnioskodawczynie licznych przesłuchań. Postanowienie o unieważnieniu orzeczenia potwierdza fakt, że jedynym powodem skazania wnioskodawczynie było jej działanie

		na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.
Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)		
Lp. faktu z pkt 3.1 albo 3.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu
		-
PODSTAWA PRAWNA		
Odszkodowanie		
1.	Kwota główna	Odsetki
1.	-	-
Zwięźle o powodach podstawy prawnej		
-		
Zadośćuczynienie		
2.	Kwota główna	Odsetki
1.	180 000 złotych	Ustawowe od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty
Zwięźle o powodach podstawy prawnej		
Za podstawę zadośćuczynienia Sąd przyjął art. 8 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne		

orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, który stanowi, że osobie, wobec której stwierdzono nieważność orzeczenia albo wydano decyzję o internowaniu w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 r. w Polsce stanu wojennego, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe z wydania lub wykonania orzeczenia albo decyzji. Wyrok Wojskowego Sądu Rejonowego w Lublinie z dnia 22 września 1950 r. w sprawie o sygn. akt Sr 409/50 wydany wobec H. G. bez wątplenia był wyrokiem skazującym wnioskodawczynię za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, co wybrzmiewa z samej treści wyroku. Następnie, Sąd Okręgowy w Lublinie, postanowieniem z dnia 19 stycznia 2021 r. uznał powyższy wyrok za nieważny.

Inne

3.

1.

Zwięźle o powodach podstawy prawnej

ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU W PRZEDMIOCIE ŻĄDANIA

Zwięźle o powodach rozstrzygnięcia

Odszkodowanie

1.

Kwota główna

Odsetki

	<p>Odszkodowanie przysługuje za szkody o charakterze materialnym, jest kompensacją szkód majątkowych. W przedmiotowej sprawie wnioskodawczyni nie poniosła żadnych strat o charakterze majątkowym, w momencie pozbawienia wolności była uczennicą, a więc nie została pozbawiona możliwości wykonywania pracy zarobkowej i nie utraciła w związku z tym dochodów. Odnosząc się do metody dyferencyjnej, nie istniałaby żadna różnica między stanem majątkowym, jaki by istniał, gdyby wnioskodawczyni nie została pozbawiona wolności (stan hipotetyczny), a stanem jaki faktycznie istniał w chwili odzyskania wolności.</p>	-
Zadośćuczynienie		
2.	Kwota główna	Odsetki
	<p>Sąd uznał za zasadne przyznać wnioskodawczyni kwotę 180 000 zł, biorąc pod uwagę rodzaj krzywd – szkodę niemajątkową, której doznała przebywając w warunkach izolacji więziennej, przez 12 miesięcy. Sąd przyjął za zasadne, biorąc pod uwagę zakres i rodzaj ujemnych przeżyć, cierpień fizycznych i psychicznych, przyznać za każdym miesiąc pozbawienia wolności kwotę 15 000 złotych.</p> <p>Co prawda, analizując orzeczenia w sprawach podobnych, tj. których przedmiotem było przyznanie zadośćuczynienia za niesłuszny pobyt w więzieniach w latach 50-tych XX wieku, zadośćuczynienie kształtuje się na poziomie 8-10 tys. złotych, Sąd uznał, że w niniejszej</p>	<p>Ustawowe od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty</p>

sprawie należy przyznać wyższą kwotę zadośćuczynienia.

Sąd w przedmiotowej sprawie wziął pod uwagę bardzo młody wiek wnioskodawczynie w momencie odbywania kary pozbawienia wolności, co z pewnością wpłynęło na silniejsze odczuwanie bezprawnego, z dzisiejszej perspektywy, pozbawienia wolności, gdyż osoba niespełna 20-letnia nie jest co do zasady tak odporna psychicznie jak osoby starsze. Pozbawienie wolności sprawiło, że H. G. musiała powtarzać rok nauki, a co więcej przez większość czasu izolacji więziennej była pozbawiona jakiegokolwiek dostępu do książek czy innych materiałów naukowych.

Co więcej, wnioskodawczynie, jako młoda kobieta, spędziła rok w więzieniu, w katastrofalnych warunkach sanitarnych za błahy czyn, jakim był udział w formacji harcerskiej, co także rzutuje na wymiar zadośćuczynienia. Była poddawana szykanom emocjonalnym ze strony służb, w zasadzie pozbawiona kontaktów z osobami najbliższymi, co dla niej jako osoby bardzo młodej było zapewne trudnym doświadczeniem.

Nie bez znaczenia jest również, że przytoczone wcześniej orzeczenia, na których podstawie ustalona została średnia kwota za miesiąc pozbawienia wolności, pochodzą nawet sprzed kilku lat wstecz, a rzeczą oczywistą jest, że z roku na rok wartość nabywcza pieniądza spada, zwłaszcza w ostatnim czasie wzmożonej inflacji, w związku z czym porównywanie wysokości zadośćuczynienia wyłącznie kwotowo, nie jest zdaniem Sądu, miarodajne.

	<p>W wyroku z dnia 29 lipca 2020 r. w sprawie o sygn. akt II AKa 70/20 Sąd Apelacyjny w Łodzi stwierdził, że „wysokość sumy zadośćuczynienia nie jest łatwa do precyzyjnego ustalenia, a żadna kwota pieniężna nie jest w stanie w pełni i w sposób doskonały zrekompenzować krzywd. Ustalenie, jaka kwota zadośćuczynienia w konkretnych okolicznościach jest „odpowiednia”, należy do sfery swobodnego uznania sędziowskiego. Istotne jest tylko to, aby wszystkie relewantne okoliczności sprawy zostały wzięte pod uwagę.” W związku z powyższym, w ocenie Sądu, kwota 180 000 zł, a więc 15 000 zł za każdy miesiąc pozbawienia wolności, jest kwotą, która odzwierciedla rzeczywiście doznaną przez wnioskodawczynię krzywdę i służy jej skompensowaniu. Kwota ta przedstawia odczuwalną wartość ekonomiczną, a jednocześnie nie jest nadmierna w stosunku do doznanych przez wnioskodawczynię krzywd.</p>	
Inne		
3.	1. -	
Inne ROZSTRZYGNĘCIA Zawarte w WYROKU		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
	-	

Koszty procesu	
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności

3.

Kosztami postępowania Sąd obciążył Skarb Państwa.

PODPIS